

opracowanie metody usuwania tlenków siarki z gazów odlotowych z elektrocieplowni opalanej węglem. Opierając się na właściwościach kwasowo-zasadowych różnych tlenków, uczniowie są w stanie zaproponować np. reakcję z tlenkiem wapnia, która w rzeczywistości bywa stosowana w skuberach.

■ Harmonia między przekazywaną wiedzą a własnym postępowaniem nauczyciela

Warto zauważyć, że uczniowie uczą się od kadry pedagogicznej tego, co celowo im ona przekazuje w toku lekcji, i tego, co dowiadują się przy okazji wypowiedzi pozapremiotowych, odnoszących się np. do życia codziennego nauczyciela, jego opinii o aktualnych wydarzeniach w kraju czy regionie, a także bezpośrednio z prezentowanych zachowań i komunikatów niewerbalnych. Na nic więc lekcja o gospodarce odpadami, jeśli nauczyciel nie zadbał, by w klasie lub poblizu były odpowiednie pojemniki, a sam wyrzuca niepotrzebne papiery lub butelki po napojach do „zwykłego” kosza na odpady zmieszane, wylewa pozostałości po eksperymentach z chemii organicznej do zlewu, a na swojej działce spala śmieci. Nie przekona uczniów do oszczędzania wyczerpywanych, nieodnawialnych zasobów przyrody nauczyciel, który kupuje balony wypełnione helem czy jednorazowe sztuczki i pojemniki. Nie daje dobrego przykładu pedagog, który z własnego samochodu z napędem diesla usunął filtr DFT, a źródła ogrzewania domu lub środek transportu (np. na wycieczkę) rozważa z uczniami wyłącznie pod kątem kosztów i komfortu. Już twórca skautingu sir Robert Baden-Powell (1857-1941), a także wielu wybitnych polskich pedagogów, np. Janusz Korczak (1878-1942) zwracali uwagę na skuteczność kształcenia dzieci i młodzieży przez własny przykład wychowawcy. ◆

Literatura

- [1] Dańczak Anna, Grudniewska Katarzyna, *Mobilność jonów metali w glebie – symulacja wymywania przez deszcze o różnym pH*, pobrane z <http://www.zcha.pwr.wroc.pl/chc0164/cw3.pdf>, dostęp 15.06.2018
- [2] Turzański Konrad Paweł, 1991. *Zanieczyszczenie wód opadowych południowej Polski. Kwaśne deszcze i ich monitoring*. Sozologia i Sozotechnika, z. 34. s. 86-92

Finał centralny XXXIII Olimpiady Wiedzy Ekologicznej w Lidzbarku

Głównym celem edukacji powinno być zachęcanie młodych, aby pytali o rzeczy uważane za oczywiste.

Bertrand Russell

Światowy Dzień Środowiska (*World Environment Day*, WED) został ustanowiony przed 47 laty przez Zgromadzenie Ogólne ONZ na Konferencji Sztokholmskiej i obchodzony jest corocznie 5 czerwca w ponad 100 krajach świata, dla podkreślenia konieczności uwzględnienia w rozwoju cywilizacji ochrony przyrody wokół nas.

Od ponad 30 lat tradycyjnym akcentem tego święta ekologii jest finał centralny najpopularniejszej wśród organizowanych w Polsce Olimpiady Wiedzy Ekologicznej. Chociaż ekologia i ochrona środowiska, mimo wieloletnich starań, nie należy do przedmiotów zdawanych na maturze, to ambitna młodzież szkół ponadgimnazjalnych z ochotą angażuje się w start w tej Olimpiadzie. O wadze tego, jakże ważnego, przedsięwzięcia w edukacji przyrodniczej najlepiej świadczy to, że do tej pory w Olimpiadzie Wiedzy Ekologicznej startowało przez 33 lata aż 1 721 000 uczniów.

W tegorocznej, XXXIII edycji Olimpiady Wiedzy Ekologicznej startowało 20 935 uczniów szkół ponadgimnazjalnych, a „me-

dalowymi” pod względem ich liczby były województwa: mazowieckie – 2306 uczniów, dolnośląskie – 2157, wielkopolskie – 1997 uczniów.

Finał centralny Olimpiady, który gromadzi elitę młodych przyrodników, odbył się w dniach 8-10 czerwca w Lidzbarku, dzięki sponsorowi Wojewódzkiemu Funduszowi Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie. Finał ten objęty został patronatem honorowym wojewody warmińsko-mazurskiego Artura Chojeckiego oraz burmistrza Lidzbarka, a do współpracy z Głównym Komitetem OWE w organizacji z dużym zaangażowaniem włączyli się również przedstawiciele Welskiego i Górznięsko-Lidzbarskiego Parków Krajobrazowych oraz Nadleśnictwa Lidzbark.

Gośćmi honorowymi, którzy swą obecnością zaszczylicili uroczyste otwarcie finału byli: Janusz Bielecki, zastępca burmistrza Lidzbarka, Marian Brandt, wicestarosta powiatu działdowskiego, Beata Kowalska, kierownik Działu Informacji i Promocji WFOŚiGW w Olsztynie i Lucyna Janiszewska, Krzysztof Głowczyński, dyrektor

Uroczyste otwarcie finału przez zastępcę burmistrza Lidzbarka Janusza Bieleckiego

Przedsięwzięcia w dziedzinie ochrony środowiska przedstawiła Beata Kowalska, kierownik Działu Informacji i Promocji WFOŚiGW w Olsztynie

Zmagania finalistów z testem pisemnym

Uczestnicy sadzenia lip

Welskiego PK, Dariusz Szczawiński, nadleśniczy Nadleśnictwa Lidzbark, Sławomir Grabarczyk, przedstawiciel sponsora strategicznego Toyota Motor Poland.

Regionalną Dyrekcję Lasów Państwowych w Olsztynie reprezentowali: Anna Bartoszewicz i Marcin Modrzewski.

Wszystkim finalistom i gościom gospodarze województwa warmińsko-mazurskiego przedstawili w formie ciekawych prezentacji walory przyrodnicze regionu oraz problematykę działań w ochronie środowiska.

Młodzi przyrodnicy następnie poddali się sprawdzeniu swej wiedzy w teście pisemnym, obejmującym działy problemowe: ekologia klasyczna, wody i ich ochrona, gleby i ich ochrona, gospodarka rolna i leśna, żywność i zdrowie, ochrona przyrody, powietrze i jego ochrona, rekultywacja, hałas oraz promieniowanie, zagadnienia bieżące z dziedziny ochrony środowiska społeczno-gospodarcze i prawne w Polsce i UE.

Po jego napisaniu wszyscy w słonecznych nastrojach i przy sprzyjającej aurze wzięli udział w sesji terenowej podziwiając walory przyrodnicze Welskiego i Górznieńskiego PK oraz Nadleśnictwa Lidzbark (Izby Edukacji). Część z finalistów miała również okazję przyrzeć się z bliska sędziwemu dębowi Jagiełły, pomnikowi przyrody.

Następnie wszyscy udali się na sadzenie alei lip w nadleśnictwie Lidzbark w oddz. 561 f w leśnictwie Klonowo. Miejsce to ma wyjątkowe znaczenie historyczne, gdyż jest to teren byłego cmentarza, gdzie chowano zmarłych na dżumę.

Według informacji historyczki miasta Ewy Rzeszutko, w czasie wojny północnej

na początku XVIII wieku Szwedzi ściągnęli do Polski dżumę. Rozprzestrzeniła się ona w kraju, również w tych okolicach, m.in. dotknęła Lubawę, Dąbrówno, Rybno, szczególnie jednak ucierpiał Lidzbark. Z doniesień kronikarzy miasta wiadomo, że prawie połowa mieszkańców Lidzbarka zmarła. Cmentarz, nad którym górował krzyż, widoczny z miasta, istniał do jesieni 1939 r., kiedy to Niemcy po dotarciu do Lidzbarka niszczyli wszystko, również krzyż. Informacja o cmentarzu znajduje się na mapie z 1910 r., gdzie miejsce pochówku oznaczono krzyżykiem. Kronikarz miasta, pasjonat historii Lidzbarka pan Czapliński powiedział: „Jak ten krzyż nie wróci na miejsce, Lidzbark się nie podniesie”. Aktualnie trwają prace, aby miejscu temu przywrócić dawny charakter. Aleja lipowa, którą posadzili nasi finaliści, w świetle historii nabrała więc szczególnego charakteru.

Wieczorem przy ognisku wszyscy uczestnicy mieli okazję wykazać się swymi talentami wokalnymi, przy dźwiękach wirtuoza gitary Krzysztofa Kosewicza, gościa honorowego finału Olimpiady.

W trzecim dniu finału w części ustnej najlepsi finaliści, którzy uzyskali w teście pisemnym najwięcej punktów, zmierzli się z pytaniami problemowymi i z praktyczną wiedzą „z życia przyrody”. W tym roku były to: umiejętność rozpoznawania rodzimych gatunków drzew, grzybów i głosów zwierząt. W pierwszej kategorii 8 z 10 laureatów odpowiedziało dobrze, w drugiej 6, a w trzeciej już tylko 3!

Niestety, jest to kolejne potwierdzenie faktu, że nadal praktyczna znajomość przyrody to najniższy punkt wiedzy naszej młodzieży, przyzwyczajonej jedynie, zgodnie z kanonami obecnej szkoły, do ćwiczenia wyłącznie rozwiązywania testów (a zwłaszcza sprostania zgodności z obowiązującym kluczem odpowiedzi).

Wyniki zmagania finalistów-młodych przyrodników wskazały najlepszych z najlepszych.

Dzięki sponsorowi finału centralnego Wojewódzkiemu Funduszowi Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie wszyscy finaliści otrzymali plecaki, przydatne w eskapadach przyrodniczych i turystycznych.

Dzięki dotacji MEN uczestnicy i goście otrzymali atrakcyjne albumowe wydawnictwa przyrodnicze, a laureaci bony do realizacji w sklepach turystycznych i księgarniach. Trzy najlepsze szkoły w kraju otrzymały wyposażenie pracowni biologicznych oraz materiały i pomoce dydaktyczne do realizacji programów nauczania.

Jury w czasie ustnej części finału

Wręczenie pucharu Wojewody najlepszej finalistce z województwa warmińsko-mazurskiego Kamili Skrzypie przez Mateusza Szkaradzińskiego – asystenta wojewody

Złota dziesiątka laureatów XXXIII Olimpiady Wiedzy Ekologicznej

- 1. Mateusz Bożejko**, klasa III, III Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza we Wrocławiu; opiekunka merytoryczna Beata Kruczkowska;
- 2. Aleksandra Małaj**, klasa III, III Liceum Ogólnokształcące im. Unii Lubelskiej w Lublinie; opiekunka Anna Stasiak-Godyńska;
- 3. Julia Brzykcy**, klasa II, VI Liceum Ogólnokształcące im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy; opiekunka Renata Starczewska-Bierńkowska;
- 4. Michał Górski**, klasa III, I Liceum Ogólnokształcące w Prudniku; opiekun Ireneusz Grzegocki;
- 5. Antonina Horczak**, klasa II, I Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Żeromskiego w Jeleniej Górze; opiekunka Małgorzata Kleczewska;
- 6. Marta Weremiuk**, klasa III, Liceum Ogólnokształcące w ZS im. Marii Skłodowskiej-Curie w Mińsku Mazowieckim; opiekunka Iwona Poziemski;
ex aequo **Bartosz Walkowski**, klasa I, I Liceum Ogólnokształcące im. Edwarda Dembowskiego w Zielonej Górze; opiekunka Anna Reder;
- 7. Dominika Miazga**, klasa II, II Liceum Ogólnokształcące im. Jana Zamoyskiego w Lublinie; opiekunka Anna Grażyna Topolska;
- 8. Agata Smokowska**, klasa II, I Liceum Ogólnokształcące im. Marii Konopnickiej w Suwałkach; opiekunka Małgorzata Krzesicka;
- 9. Bartłomiej Labut**, klasa II, ZS nr 1 im. Ignacego Łukasiewicza w Gorlicach; opiekunka Małgorzata Winiarska.

Wręczenie nagród przez Sławomira Grabarczyka przedstawiciela Toyota Motor Poland

Wręczenie nagród zwycięzcy XXXIII OWE Mateuszowi Bożejko przez Ryszarda Kapuścińskiego – prezesa ZG LOP i Małgorzatę Falenczką-Jabłońską – przewodniczącą GKOWE

Laureaci i jury oraz Sławomir Grabarczyk, Toyota Motor Poland

Zdjęcia Karolina Galera

Najlepszymi, medalowymi szkołami XXXIII edycji Olimpiady zostały:

I miejsce – Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół im. M. Skłodowskiej-Curie w Mińsku Mazowieckim,

II miejsce – VI Liceum Ogólnokształcące im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy,

III miejsce – II Liceum Ogólnokształcące im. Jana Zamoyskiego w Lublinie.

Toyota Motor Poland tradycyjnie ufundowała dla 10 laureatów sprzęt turystyczny i udział w wyprawie przyrodniczej we wrześniu, tym razem na Sardinie.

Zwycięzca tegorocznej Olimpiady Mateusz Bożejko został uhonorowany również skuterem elektrycznym.

We wręczaniu dyplomów i nagród WFOŚiGW w Olsztynie reprezentował Grzegorz Siemieniuk, specjalista z Zespołu Informacji i Promocji.

Wojewoda warmińsko-mazurski Artur Chojecki ufundował puchar dla najlepszego finalisty z województwa warmińsko-mazurskiego, którą okazała się Kamila Skrzypa. Uroczyste wręczył go Mateusz Szkaradziński, asystent wojewody.

Dla finalistów i laureatów najcenniejszą nagrodą jest indeks bez postępowania kwalifikacyjnego na 64 publiczne wyższe uczelnie, których senaty podjęły takie uchwały, w uznaniu wiedzy i zaangażowania naszej młodzieży. Wśród tych uczelni jest również 5 uniwersytetów medycznych.

Wszyscy uczestnicy i goście finału centralnego wyjechali z Lidzbarka pełni niepowtarzalnych wrażeń, które w ich myślach i sercach pozostaną na długo, bo urok regionu i różnorodność przyrody sprawiają, że z ochotą tu wracamy.

dr **Małgorzata FALENCKA-JABŁOŃSKA**
przewodnicząca Głównego Komitetu Olimpiady Wiedzy Ekologicznej

Prenumerata czasopisma AURA dla 139 szkół i ośrodków edukacyjnych w województwie dolnośląskim dofinansowana jest ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu.

Poglądy autorów i treści zawarte w czasopiśmie nie zawsze odzwierciedlają stanowisko WFOŚiGW we Wrocławiu.